

Изван сваког зла

ВЛАД. ПЕТКОВИЋ
(DIS")

Чин	Вече, крещање и датум регистрације	Вече, крещање и датум регистрације и патријарш скија	Име крещеног	Службеник «Методистички»	Била отворена,
1. Крещање 18.	Март 1880. 2.	Димитрије	Петровић	Лавандовић	из 2
Друго 1880.	1850				Крещање из 2

To је онај живоћи где сам йao и ja

ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС

1880.

Рођен је 27. фебруара (по старателном календару), односно 10. марта (по новом), у селу Заблаћу код Чачка, као девето од тринесторо деце Димитрија и Марије Петковић. Владислав је крштен у месној цркви Светог архангела Гаврила 2. марта (стари календар), кума је била Кристина Ђирић, трговац из Чачка, а крштење је обавио парох Владимир Поповић. Дис је једино од деце Петковића које је рођено у Заблаћу где Димитрије (1835-1893) од шездесетих година 19. века држи механу.

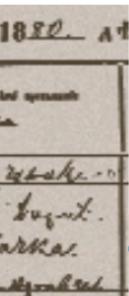
Породица Петковић

1893.

Димитрије Петковић се са браћом Цветком и Младеном доселио у Чачак око 1860. године из села Табановци код Куманова. Отац им се звао Петко Павловић. Димитрије је имао механу у Заблаћу и кућу у Палилулском сокаку у Чачку. Са Маријом Гејовић из Чачка (1846-1901) оженио се 1863. године. Изненадна Димитријева смрт 1893. године означила је материјалну пропаст породице чија је имовина распродана потом на добош.

Механа Димитрија Петковића у центру Заблаћа, 1955.

Извод
из Књиге
крштених
у заблаћкој
цркви

Мали Дис

Некадашњи изглед цркве у Заблађу
са јужне стране

1896/97.

Где је Дис завршио основну школу тешко је поуздано тврдити. Гимназијско образовање започео је 1891. године у полугимназији у Чачку, а на крају шестог разреда 1897. није га било на списку одличних и врло добрих ћака. Чачанску реалку је у периоду од 1889. до 1904. завршило шесторо деце Петковића (Михаило, Јеленка, Радослав, Владислав, Милан и Милош).

Кућа Димитрија Петковића налазила се у Палилулском сокаку, данашњој Улици Војводе Степановића

Дисов брат Радослав

1898/1900.

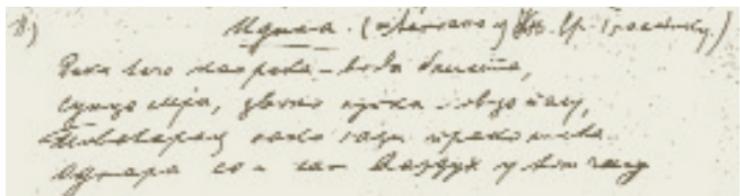
Седми и осми разред Владислав завршава у гимназији „Доситеј Обрадовић“ у Зајечару где крајем 1897. године Дисов брат Радослав добија размештај у 12. пешадијски пук. Владислав није положио матуру 1899. већ је одбијен на годину дана. Покушај да матуру положе 1900. у гимназији „Краљ Милан“ у Нишу није одобрен, па је Дис упућен поново у Зајечар на испит који није положио.

1901.

Умире Дисова мајка Марија, а имовина се продаје на лицитацији. Брат Михаило Петковић је писар у окружном суду у Чачку, али изненада умире 1905. године. Михаилу Дис посвећује „Јутарњу идилу“.

Дисова мајка Марија

Факсимил
Дисове
песме
„Идила“

1903.

Владислав Петковић је у Београду. „Српски књижевни гласник“ 1. јула 1903. штампа његову прву песму „Идила“ потписану псеудонимом – Dis. У „Новој искри“ Dis објављује песме „Под прозором“ и „Први сукрет“. У Београду песник ради на општинској трошарини и бележи дневни промет на ваги.

1904/05.

Дис објављује у „Делу“ песму „Поглед“, а затим се 1905. придружује Сими Пандуровићу у уређењу „Књижевне недеље“ : часопис је излазио у периоду од 10. октобра 1904. до 13. марта 1905, а Дис сарађује од 19 броја. Изашло је само 22 броја часописа. У „Књижевној недељи“ Дис објављује песме „Химна“, „Погреб“, „Утеха“.

Дис (стоји), Бранислав Нушић
и Сима Пандуровић

Дис и Сима Пандуровић

Песник покушава да живи од малих хонорара. У овом периоду кратко ради у Јагодини где га у пореској управи запошљава Драги Николић. Позната је анегдота о Дисовом сталном кашњењу на посао. Једнога дана одлучи да дође на време, али у пореској управи не затиче никога. Домар му објасни да су сви отишли на подневну паузу за ручак

1906.

Посредовањем пријатеља Симе Пандуровића, Дис добија посао у ваљевском суду, али закратко. Сарадња у листовима

„Позоришна кафана“ у Београду

„Звезда“, „Пијемонт“, „Правда“, „Самоуправа“, „Цариградски гласник“ и другим, послужила је Дису да затражи и добије посао у школи. Министар просвете и црквених дела поставља га 16. септембра 1906. године за привременог учитеља у Прлити подно Вршке чуке код Зајечара. Дис у Прлити остаје до 19. фебруара 1908. године када добија на личну молбу једногодишње одсуство због болести. Песник се враћа у Београд и станује у Хиландарској улици број 6.

1908/09.

Владислав Петковић подноси молбу министру просвете да га пре времена врати у школу и 10. октобра 1908. распоређен је за привременог учитеља трећег разреда у селу Мелница у пожаревачком округу. Дис долази у Мелницу 7. новембра 1908. и ради до 6. марта 1909. када се због болести враћа у Београд. На лични захтев министар га 20. маја исте године разрешава дужности. Извештаји надзорника о учитељевом раду у Прлити и Мелници су неповољни, школа је пре била бег песнику од немаштине у престоници и беде.

1911.

Ово је пресудна година у Дисовом животу: у априлу Смиљка Ђоковић упознаје песника Диса (31) са деветнаестогодишњом службеницом „Дневног листа“ Христином Тинком Павловић (1892-1968). Познанство се завршава венчањем 7. септембра у цркви Светог Марка у Београду. Кум је био Милан Гавrilović,

Карикатура непознатог аутора: Дис

Т.

Оди. Остави све што је за на ма
Нека наш сусрет покрије минуте.
Велике мисли по којима жуте,
Где живот иде ко јесен гранама

службеник Министарства иностраних дела, а стари сват поручник Радоје Јанковић из Чачка. Венчање је обављено у шест сати изјутра после чега су младенци отишли на посао. Млади је прстен позајмил случајна пролазница док се несуђени девер Пушан Поповић, познати социјалдемократа, заспавао и није стигао на венчање.

У мају објављена је у ауторовом издању књига „Утопљене душе“. Песник књигу потписује само псеудонимом —Dis. На сто страна књиге објављено је 47 песама. Збирка је штампана у штампарији „Штампа“ Ст. М. Ивковића и Комп, а коштала је два динара. Других података нема.

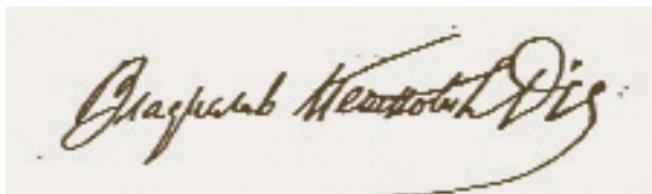
Књижевни критичар Јован Скерлић „Утопљене душе“ и Дисову поезију проглашава декадентном, неуком, грубом имитацијом, болесном... Скерлић је против „лажног модернизма“, поезије месечарства, сплини, пијанства, блуда, већ за „поезију здравља“. „Кад човек у 30 година објави овакву књигу од њега треба дићи руку“, каже Скерлић а оштрица овог мача дуго ће сасецати Дисове гране.

Тинка и Дис на венчању
7. септембра 1911. године

Дис са пријатељима

1912.

Србија води ослободилачке ратове на Косову. Дис се пријављује у добровољце, али је због болести одбијен. Рођено је прво дете, Гордана (девојчица је настрадала у пожару 1918.). Петковићи живе у Кумановској број 14. Песник Милан Ракић помаже Дису да добије привремено посао у Министарству иностраних дела.

1913.

Дис објављује о свом трошку другу књигу песама инспирисану победом у балканским ратовима под називом „Ми чекамо цара“, коју посвећује престолонаследнику Александру, команданту Прве Армије. Књигу потписује пуним именом — Владислав Петковић Dis. На 44 стране објављено је 16 родољубивих песама. Петковићима се рађа син Мутимир (1913-1945).

Дисова и Тинкина деца
Гордана и Мутимир

Из Фонда Задужбине Михаила и Марије Миливојевић, који постоји при Српској краљевској академији, Дис 29. децембра добија помоћ од 960 динара у злату коју подиже последњег дана 1913. године. Помоћ је додељивана за добре књиге или песничима који су лошег здравља, а пријатељи су се плашили да су Дису дани одбројани.

1914.

Излази друго издање збирке „Ми чекамо цара“ за коју Дворска канцеларија даје помоћ од 500 динара.

Жеговом Краљевском Височанству Пресшоломаследжику Александру, команданту Прве Армије посвећујем у најискренијој одакносши обу књигу стихова.

Владислав Петковић-Дис

Прес биро Врховне команде прихвата молбу књижевника и чиновника Народне скупштине Владислава Петковића Диса и распоређује га 14. октобра за ратног дописника при Браничевском одреду. Дис је у Пожаревцу у октобру 1914. где му се до сељава и породица и остаје до јесени 1915. Плата му је 120 динара годишње.

1915.

У фебруару Дис добија помоћ од 300 динара од Министарства просвете и црквених дела

У октобру је почела немачка офанзива на Србију. На Молеровом шанцу 27. октобра Срби односе победу, а два дана касније Дис је на бојишту и за „Ратни дневник“ пише потресне текстове „Бој код Смедерева“ и „После боја код Смедерева“. Са војском Дис се повлачи у Крушевач, па у Краљево, а 15. октобра се опрашта од породице која се склонила у Чачак. Врховна команда 25. новембра издаје наредбу о повлачењу војске и народа преко Црне Горе и Албаније. У избегличкој колони је четворо браће Петковића: официр Радослав, ратни извештач Владислав, војници Милан и Милош. Правац је: Приштина, Пећ, Скадар, Крф...

Дисова ратна фотографија,
Ница 1916.

Тинка са децом

Джорђе Крижанић: Дис

Париз

1916.

У јануару Дис је на Крфу, преживео је патње кроз Албанију, у марта је пребачен у Марсeј у Француској где сусреће брата Милана. Овде настаје на Ђурђевдан песма „Међу својима“. Ову песму на Крфу објављују 9. јуна „Српске новине“. Песник путује у Париз, а 10. јуна у Нормандију где је у градићу Пти Далу отворена избегличка колонија.

На свечаности у Пти Далу 24. августа 1916. године прочитан је Дисов говор захвалности Француској који је превео на француски и прочитао студент Бора М. Мартинца. Дисов говор објавиле су „Српске новине“ на Крфу у два броја (13. и 15. септембар). Из Пти Дала Дис одлази на Крф, а већ почетком новембра је поново у Паризу где проводи зиму.

1917.

Дис сазнаје да његова плата коју је један пријатељ требало са Крфа да шаље Тинки у Београд, не стиже породици. Почетком маја одлучује се за пут на Крф како би разјаснио ситуацију и помогао својима. Креће возом за Марсeј, па преко Рима и Напуља за луку Галиполе на југу Италије. На пароброд „Италија“ укрцава се 16. маја, а брод за Крф испловљава око девет увече. У зору 17. маја (29. мај по новом календару) брод торпедује немачки сумарен и потапа. Међу настрадалим путницима је и

Српски часопис на француском језику уређивао је у Паризу Драгомир Иконић (1916-1918)

Драган Ђирковић: Дис

Градић Пти Дај у Нормандији

песник Лис. У цепу му је нађена драхма и по и наочаре. Остао је у Плавој гробници Јонског мора заувек. Вест о трагедији Владислава Петковића Диса 20. маја објавиле су „Српске новине“. Некролог је написао Владимир Станимировић. „Београдске новине“ на српском и немачком језику смрт песника објавиле су 11. јула. Некролог Владиславу Петковићу Дису написао је књижевник Милорад Петровић Сељанчица.

Прву антологију у којој су објављене Дисове песме, саставио је 1917. године Миливоје Павловић. Антологија је објављена у Ници, а Диса су заступале „Недовршене песме“. Друго издање антологије објављено је 1927. године у Београду са предговором Јаше Продановића.

1921.

У Београду излазе из штампе Дисове „Сабране песме“. Издавач је књижара „Напред“. Осим песама објављени су и некролози Бранка Лазаревића, Момчила Милошевића, Владимира Станимировића и С. Миленовића.

1939.

У 42. колу Српске књижевне задруге, као 285 књига, објављене су „Песме“ Владислава Петковића Диса. Песме је средио и поговор написао Божидар Ковачевић.

Богић Рисимовић Рисим: Дис

Острво Крф, 1917. године

1943.

Према одлуци Министарства просвете у лектиру за средње школе први пут је укључена и поезија Владислава Петковића Џиса, чиме министарство „попуњава предратну празнину срpsке историје књижевности“. Ново вредновање Џисове поезије започиње Радомир Константиновић (1951), Борислав Михајловић Михиз, Миодраг Павловић, Зоран Гавриловић и др.

2001.

У анкети „Вечерњих новости“ за „Књигу века“ учествовало је више од сто књижевних критичара, писаца, есејиста, професора универзитета. Џисове „Утопљене душе“ заузимају треће место, одмах након поезије Васка Попе и Момчила Настасијевића. „Можда спава“ је проглашена за једну од најлепших песама написаних на српском језику.

Књижевно вече у спомен- Владислава Петковића-Диса

Владислав Петковић-Дис

Ове године повремено се дводесет година дана је умро Владислав Петковић Дис, угинуши он у мору, пред Крфом, па је тој током свога живота. Пружило пријатеља читавости „Попута Зузорка“ хтело је да забележи тај датум, и, да би оживело усвемену из тога усамљенства и бочно изложбеног песника који је, у предратнију српску поезију, унес једину чисту еригиналну потпу, приређује је му у спомен, сутра, у среду, 28. децембра, у Уметничком павилону на Малом Калемегдану, тзв. краљево вече. Књижевници г. е. Саша Пандуровић и Тодор Мачијашевић говораје о даровитим и још увек недовољно признатом поетику „Ниреју“ и о његовом пратном и тужном душоту; најличније песме их јегоге дне објављено стихона, жртвних „Утопљених душа“ и патротских егзалигација „Ми чекамо паја“, тековитеље очекујући узетици грађа Доса Дугалић-Недељковић и г. Пикатовић. Целе улажинице в

Никола Бешевић: Дис

Чачак - Основна школа и гимназија

ДИС У ЗАВИЧАЈУ

1933.

Друштво за унапређење Чачка и околине организовало је 7. маја концертно вече у спомен „поч. Влад. Петковића —Диса Чачанина, који је свој живот изгубио за време рата“. Концертно вече одржано је у хотелу „Крен“. О животу и раду песника говорио је гимназијски професор Сава Ристановић, а два ученика гимназије рецитовала су Дисове песме. После тога била је игранка. Ово је први помен Владислава Петковића Диса и његове поезије у завичају. Локалне новине „Чачански глас“ и „Чачански покрет“ извештавају о овом догађају и објављују прилоге С. Ристановића и Синише Кордића о песништву родоначелника српске модерне.

1958.

У Чачку је 14. децембра у дворишту Народног музеја откријена биста песнику Владиславу Петковићу Дису, рад академског вајара Сретена Стојановића из Београда. О песнику је говорио Милан Богдановић, потпредседник Савеза књижевника Југославије. Дисове стихове казивао је Драгољуб Оцоколић, глумац Народног позоришта.

Сретен Стојановић: Дис

Дис

Заблаће - Осмогодишња школа

Уочи отварања споменика уприличено је књижевно вече о песништву Владислава Петковића. О песнику је говорио Цветко Петковић, Дисов синовац.

1963.

Осмогодишња школа у Заблаћу, родном селу Владислава Петковића Диса, добила је песничко име. У школи је покренут и ученички лист „Дисовац“ који и данас излази.

1964.

На предлог књижевника Бранка В. Радичевића, Дис у завичају добија своје песничке свечаности —Дисово пролеће. Прва песничка приредба одржана је 13. априла пред Дисовим спомеником у дворишту Народног музеја. Свечености је присуствовала и Христина Петковић-Морозов, песникова супруга. Дисово пролеће одржава се у организацији Градске библиотеке сваке године, од 10-марта до краја маја.

1971.

Градска библиотека издаје прву књигу под називом „Дис“, књижевника и критичара Радомира Константиновића. Као издавач потписано је —Дисово пролеће, а књига носи број 1. и штампана је у хиљаду примерака. Ова едиција није заживела. Градска библиотека од Осмог „Дисовог пролећа“ покреће лист истог имена – „Дисово пролеће“, који излази једном годишње.

Стр. 14.

Позет

Бр. 9 и 10.

Растко Пурић, VIII.

Владислав Петковић – Dis¹

Пејзажем од Чачка, у славу Јанка Јакшића, родио се 29. фебруар 1851. год. Сарпин је осма рога, гвозденој. Око 1861. пише под утиском пријатеља, чланак је његов драстични у Зајечару – и најбољи. Радитељи су му били у издаваштву че-артиљеријске крте, које је Dis био, бекар ћубрет. По Петковић је онда био је увек задовољан: тражио је љубавју и „честити“. Јакшић је смртно тешко и то је промак. Као прозре-

Први број изашао је 16-17. маја 1971. а гост је био песник Оскар Давичо.

1972.

У Чачку излази први број часописа за књижевност, уметност и културу „Дисов гласник“. Издавач је Књижевни клуб „Дис“, а уредник Верољуб Ђендић Аврамов. До октобра 1977. године, када се гаси, изашло је 17 бројева „Дисовог гласника“.

1973.

Градска библиотека је установила библиотеку „Књига госта“ у којој објављује поезију лауреата плакете са Дисовим ликом. Прва књига у едацији је „Стражилово“ Милоша Црњанског.

1979.

Градска библиотека покреће конкурс за рукопис за прву књигу песама младог аутора, који пише на српском језику. Прве године награду добија Чачанка Бранислава Малтез. Установљена је едација „Токови“ у којој се објављују прве књиге награђених младих песника. Едација започиње „Траговима“ Бранке Малтез.

1998.

Поводом обележавања 150. година постојања, Скупштина општине Чачак у новембру доноси одлуку да Градска библиотека носи име песника Владислава Петковића Диса.

Лист „Дисово пролеће“

1999.

Назив признања које се од 1965. додељује савременом песнику, преименовано је у Дисову награду која се састоји од плакете (додељује је Библиотека) и, по први пут, новчаног дела награде (донатор пет година била Чачанска банка, а потом Скупштина Чачка). Први добитник Дисове награде био је песник Бранислав Брана Петровић.

2000.

Поводом 120. година од рођења Владислава Петковића Диса, Градска библиотека у сарадњи са Институтом за књижевност и уметност у Београду, организује научни скуп о његовом песништву и животу. Пројектом руководи проф. др Новица Петковић. Научним скупом почеле су 37 свечаности Дису у част, а добитник награде био је песник Милосав Тешић. Наредне године штампан је зборник радова „Дисова поезија“.

2003.

Установљена је награда „Млади Дис“, која се додељује младом аутору до 31 године старости, чији рукопис за прву збирку песама стручни жири прогласи најбољим. Библиотека нарађеном песнику штампа прву књигу у едицији „Токови“.

2006.

Скупштина општине Чачак прогласила је „Дисово пролеће“ „манифестацијом у области културе од значаја за општину Чачак“.

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА „ВЛАДИСЛАВ ПЕТКОВИЋ ДИС“

1848.

Година оснивања Друштва за читање Србско-Словенскиј номина у Чачку узима се и за годину оснивања библиотеке.

1860.

Отварање и освећење Читалишта поздрављено је пуцањем прангија и оглашавањем црквених звона са храма Светог Вазнесења.

1946.

Народни одбор оснива Градску књижницу и читаоницу.

1961.

Установа добија назив —Градска библиотека.

1981.

Заједница библиотека Србије додељује награду „Милорад Панић Суреп“ Градској библиотеци.

1994.

Чачанска Библиотека проглашена је матичном установом за Моравички округ.

1998.

За 150. рођендан Градска библиотека добија име песника Владислава Петковића Диса.

2002.

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“ добија Вукову награду за изузетан допринос развоју културе Републике Србије и свесрпског културног простора.

2008.

За 160 рођендан Скупштина града Чачка додељује „Децембарску награду“ Градској библиотеци „Владислав Петковић Дис“ „као највише признање за допринос угледу и напретку града Чачка“.

2009.

Заједница матичних библиотека Србије проглашава најбољим и награђује пројекат „Дигитална библиотека 2006-2009.“ Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“.

2010.

Одборници Градске скупштине донели су одлуку да се од Министарства одбране откупи за 130 милиона динара зграда Дома војске и наредне године адаптира за потребе Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“.

*

БИБЛИОТЕКА ДАНАС

Позајмна одељења Библиотеке смештена су у Дому културе, а Завичајно, Одељење периодике, читаоноца за дневну штампу и Центар за дигитализацију су на локацији у Господар Јовановој 6. Библиотека располаже фондом од око 150.000 књига. Прошле године кроз њена одељења прошло је више од 100.000 корисника, издато је на коришћење 146.340 књига, дневних новина и часописа. Чачанска библиотека је матична за 52 општинске, школске и специјалне библиотеке у Моравичком округу. Сајт библиотеке посетило је у 2009. години око 80.000 корисника. Бесплатан приступ интернету имају корисници у матичној библиотеци и ограницима у Мрчајевцима и Заблаћу. Библиотечку породицу чини 27 стално запослених и више од 5.500 чланова.

Најмлађима су широм отворена врата библиотеке

Традиционалне манифестације које организује Библиотека су: *Дисово пролеће* (1964-), *Штампана реч* (1999-), *Дани европске баштине* (2004-)

Градска библиотека је од 1973. године објавила близу 200 публикација. Установљене су едиције: „Књига госта“ (објављено 35 књига) за добитнике Дисове награде, „Токови“ (28 књига) за младе ауторе, Библиотека „Врело“ (16 књига), Завичајна библиографија (15 књига) и Едиција „Каталози изложби“. Библиотека издаје и стручни часопис за библиотекарство „Глас библиотеке“ (16 бројева) и часопис за књижевност „Дисово пролеће“ (40 бројева)

УСЛУГЕ

- **Одељење за одрасле читаоце**

Најновија издања —најтраженији наслови

- **Дечје одељење**

Књиге, сликовнице, лектира, лексикони, књижевност за децу. Интернет кутак

- **Научно одељење**

Стручна литература из разних области

- **Интернет клуб**

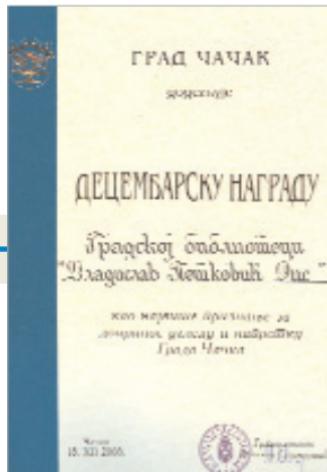
Бесплатно за све чланове

- **Завичајно одељење**

Све о Чачку и околини, завичајним писцима и темама

- **Одељење периодике**

Дневне, недељне и месечне новине и часописи - преко 100 различитих наслова

- **Три читаонице**
На Дечјем, Научном и одељењу за дневну штампу
- **Центар за дигитализацију**
Дигитализација грађе и одржавање веб сајтова

ОДЕЉЕЊА

У Дому културе

- Одељење за одрасле
- Одељење стручне обраде
- Интернет клуб
- Секретар
- Научно одељење
- Дечје одељење

У Господар Јовановој 6

- Директор
- Матична служба
- Завичајно одељење
- Одељење периодике
- Читаоница за дневну штампу
- Центар за дигитализацију

Радно време: радни даном 7,30 до 19 часова
суботом од 8 до 13 часова

ОГРАНЦИ

- Мрчајевци (понедељак и четвртак од 8 до 14 часова)
- Заблаће (уторак и среда од 9 до 14 часова)
- Пријевор (четвртак од 8 до 14 часова)
- Прельина (петак од 8 до 14 часова)

КОНТАКТ

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“

Господар Јованова 6, 32000 Чачак

КОНТАКТ ТЕЛЕФОНИ:

032/223-608 (директор) danica@cacak-dis.rs

340-960 (централа)

342-755 (Одељење за одрасле)

222-098 (Завичајно, Периодика, Цигитализација)

zavicajno@cacak-dis.rs, periodika@cacak-dis.rs,

digital@cacak-dis.rs, www.cacak-dis.rs/dig_bibl/

801-050 (Огранак Мрчајевци) mrcanjevci@cacak-dis.rs

813-484 (Огранак Заблаће) zablace@cacak-dis.rs

Факс:032/223-608

E-mail: biblioteka@cacak-dis.rs,

Интернет адреса: www.cacak-dis.rs

2010.

Издање поводом 130 година од рођења

Владимира Петковића Диса

Издавач: Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“

Приредила: Даница Оташевић

Дизајн и штампа: „Графика Јуреш“ Чачак

Тираж: 2.000